

Obsah

Předmluva	9
Alžběta Peutelschmiedová	
1 Dokumenty Evropské unie týkající se osob s postižením	11
Kateřina Jeřábková	
1.1 Úvod	11
1.2 Evropská unie (dále EU)	11
1.2.1 Rada Evropské unie (dále REU)	11
1.2.2 Evropský parlament (dále EP)	11
1.2.3 Evropská komise (dále EK)	11
1.3 Regulace členských států na poli péče o osoby s postižením	12
1.3.1 Evropské právo	12
1.3.2 Otevřená metoda koordinace – The Open Method of Coordination (dále OMK)	12
1.4 Directorate General Employment, Social Affairs and Equal Opportunities – Generální ředitelství – Zaměstnanost, Sociální věci a Rovné příležitosti	12
1.4.1 European Employment Strategy (Evropská strategie zaměstnanosti)	13
1.4.2 Integration of People with Disability Unit – Výbor pro integraci osob s postižením	13
1.4.3 Anti-discrimination and Civil Society Unit – Výbor proti diskriminaci a pro občanskou společnost	16
1.5 Directorate General Education and Culture – Generální ředitelství vzdělávání a kultury	19
1.5.1 Persons with Disabilities in Lifelong Learning Subgroup – Subgroup pro celoživotní vzdělávání osob s postižením	19
1.5.2 Dokumenty spadající pod Directorate General Education and Culture	19
1.6 Directorate General Energy and Transport – Generální ředitelství energie a dopravy	21
2 Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami v České republice	25
Martina Botošová	
2.1 Historický vývoj péče o osoby se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice	25
2.2 Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému v ČR	25
2.2.1 Vzdělávací programy v České republice	25
2.2.1.1 Národní program vzdělávání	25
2.2.1.2 Rámcové vzdělávací programy	26
2.2.1.3 Školní vzdělávací programy	26
2.2.1.4 Vzdělávací program pro vyšší odborné vzdělávání	26
2.2.2 Vzdělávací soustava v České republice	26
2.2.2.1 Formy vzdělávání	26
2.2.2.2 Jiné formy vzdělávání	27
2.2.2.3 Mateřská škola	27
2.2.2.4 Základní školy	27
2.2.2.5 Střední škola	27
2.2.2.6 Vyšší odborné vzdělání	28
2.2.2.7 Vysokoškolské vzdělání	28
2.3 Vzdělávací systém pro zdravotně postižené v České republice	28
2.3.1 Vzdělávací formy pro osoby se speciálními vzdělávacími potřebami	29
2.3.1.1 Vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro osoby se zdravotním postižením	29
2.3.1.2 Systém škol samostatně zřízených pro osoby se zdravotním postižením	29

2.3.1.3	Střední vzdělávání pro osoby se zdravotním postižením.....	29
2.3.1.4	Vysokoškolské a vyšší odborné vzdělávání osob se zdravotním postižením.....	29
2.3.2	Individuální vzdělávací plán (IVP).....	30
2.3.3	Asistent pedagoga	30
2.4	Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	31
2.4.1	Faktory ovlivňující integraci žáka se zdravotním postižením	31
2.4.1.1	Rodina dítěte	31
2.4.1.2	Škola, kterou dítě navštěvuje.....	31
2.4.1.3	Učitel.....	31
2.4.1.4	Samotný žák	31
2.4.1.5	Poradenská centra.....	31
2.4.1.6	Materiální vybavení školy.....	32
2.4.1.7	Architektonické bariéry.....	32
2.4.2	Forma skupinové integrace.....	32
2.5	Profesní příprava speciálních pedagogů v České republice.....	32
2.6	Neziskové organizace pro pomoc lidem se zdravotním postižením.....	32
2.6.1	Organizace poskytující péči všem zdravotně postiženým	32
2.6.2	Neziskové organizace pro zrakové postižené	33
2.6.3	Neziskové organizace pro osoby s tělesným postižením	34
2.6.4	Neziskové organizace pro pomoc mentálně postiženým	34
2.6.5	Neziskové organizace pro pomoc lidem se sluchovým postižením	35
2.6.6	Neziskové organizace pomáhající lidem s poruchami chování.....	35
3	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami ve Finsku	37
	Daniela Škutová	
3.1	Historický exkurz do oblasti péče o osoby se specifickými potřebami	37
3.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami	37
3.2.1	Předškolní vzdělávání (Pre-school Teaching).....	38
3.2.2	Základní vzdělávání - všeobecná škola (Basic Education - Comprehensive School).....	38
3.2.3	Středoškolské vzdělávání (Upper Secondary School).....	38
3.2.4	Vyšší vzdělávání (Higher Education).....	39
3.2.5	Vzdělávání dospělých	39
3.2.6	Speciální školství.....	39
3.3	Pojetí a realizace školské integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	40
3.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami	41
3.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami	42
3.5.1	Vybrané neziskové organizace ve Finsku na poli péče o osoby se specifickými potřebami	42
3.5.1.1	Neziskové organizace zajišťující podporu všem zdravotně postiženým.....	42
3.5.1.2	Neziskové organizace pro osoby se zrakovým postižením	43
3.5.1.3	Neziskové organizace pro osoby s mentálním postižením	44
3.5.1.4	Neziskové organizace pro osoby se sluchovým postižením	44
3.5.1.5	Neziskové organizace pro osoby s tělesným postižením	45
3.5.1.6	Neziskové organizace pro osoby ohrožené sociálněpatologickými jevy	46
3.5.1.7	Neziskové organizace pro osoby s invalidním důchodem.....	46
4	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami ve Francii	49
	Miluše Hutyrová	
4.1	Historický exkurz do oblasti péče o osoby se specifickými potřebami	49
4.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami	50
4.2.1	Školský systém.....	50
4.2.2	Systém péče o osoby se specifickými potřebami.....	54
4.3	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami	56
4.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami.....	57

5	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami v Itálii	59
	Petra Bendová	
5.1	Historický exkurz do oblasti péče o osoby se specifickými potřebami	59
5.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickým potřebami	60
5.2.1	Předškolní vzdělání	60
5.2.1.1	Jesle (asilo nido)	60
5.2.1.2	Mateřská škola (Scuola materna)	60
5.2.2	Základní vzdělávání	61
5.2.2.1	Primární (základní) školy (Scuola elementare = scuola primaria)	61
5.2.2.2	Nižší sekundární školy (Scuola media)	62
5.2.3	Profesní příprava	62
5.2.3.1	Vyšší sekundární školy	62
5.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami v Itálii	64
5.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami	66
5.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami	67
6	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami v Německu	71
	Veronika Stoklasová	
6.1	Historický exkurz do oblasti péče o osoby se specifickými potřebami ve Spolkové republice Německo	71
6.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami	71
6.2.1	Vzdělávání osob se specifickými vzdělávacími potřebami	73
6.2.2	Speciálněpedagogická podpora v jednotlivých zařízeních	73
6.2.3	Speciálněpedagogická péče u dětí s různým typem a stupněm postižení ve spolkové zemi Nordrhein-Westfalen	74
6.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	76
6.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami	77
6.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami	78
7	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami ve Slovenské republice	83
	Zdeňka Kozáková, Petra Jurkovičová	
7.1	Historie péče o osoby se specifickými potřebami na Slovensku	83
7.2	Struktura předškolního a základního vzdělávání a profesní přípravy v systému speciálního školství na Slovensku	84
7.2.1	Formy vzdělávání dětí a mládeže se speciálními edukačními potřebami	84
7.2.2	Výchova a vzdělávání v předškolních zařízeních	84
7.2.3	Výchovně-vzdělávací zařízení	84
7.2.3.1	Typy speciálních škol pro děti a mládež se speciálními edukačními potřebami	85
7.3	Integrace ve vzdělávání dětí a mládeže se speciálními edukačními potřebami na Slovensku	86
7.3.1	Přehled nejdůležitějších právních norem týkajících se výchovy a vzdělávání osob se speciálními edukačními potřebami	87
7.4	Profesní příprava speciálních pedagogů	88
7.4.1	Katedra speciálnej pedagogiky	88
7.4.2	Katedra liečebnej pedagogiky	88
7.4.3	Katedra logopédie	88
7.5	Možnosti studia speciální pedagogiky v rámci celoživotního studia	89
7.5.1	Rozšiřující studium speciální pedagogiky	89
7.5.1.1	Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro učitele	90
7.5.1.2	Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro učitelky mateřských škol	90
7.5.1.3	Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro vychovatele	90
7.5.1.4	Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro mistry odborné výchovy	90

7.5.2	Doplňující pedagogické studium (DPŠ) – DPŠ pro mistry odborné výchovy, DPŠ pro vychovatele.....	90
7.5.2.1	Specializační inovační studium koordinátorů prevence (protidrogových koordinátorů).....	90
7.5.2.2	Specializační inovační studium pro práci učitele s nadanými dětmi	91
7.5.2.3	Specializační inovační studium pro pedagogy pro děti s poruchami učení a chování.....	91
7.5.2.4	Specializační inovační studium Pedagogika emocionálně a sociálně narušených pro učitele ZŠ	91
7.5.2.5	Specializační inovační studium pro pedagogy autistických žáků	91
7.6	Neziskové organizace.....	91
8	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami ve Švédsku.....	95
	Anna Šarátková	
8.1	Historický exkurz do oblastí péče o osoby se specifickými potřebami	95
8.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami	95
8.2.1	Předškolní vzdělávání	96
8.2.2	Povinná školní docházka	97
8.2.3	Sekundární školství.....	98
8.2.4	Terciární vzdělávání	99
8.2.5	Vzdělávání dospělých	100
8.2.6	Nezávislé školy	101
8.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	101
8.3.1	Švédský speciálněpedagogický institut.....	102
8.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami.....	103
8.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami.....	103
9	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami ve Velké Británii	107
	Darina Horáková	
9.1	Historický exkurz do oblastí péče o osoby se specifickými potřebami	107
9.2	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve Velké Británii	107
9.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	108
9.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami.....	110
9.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami.....	111
10	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami v Nizozemí	117
	Michal Růžicka	
10.1	Historický exkurz do oblastí péče o osoby se specifickými potřebami	117
10.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami (předškolní, základní vzdělání, profesní příprava).....	118
10.2.1	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v Nizozemí.....	118
10.2.2	Systém speciálněpedagogického poradenství	119
10.2.3	Multikulturní aspekt nizozemského školství	121
10.2.4	Možná inspirace pro výuku v České republice.....	122
10.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	124
10.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami.....	124
10.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami.....	125
11	Výchova a vzdělávání osob se specifickými potřebami v Rakousku.....	127
	Gabriela Smečková	
11.1	Historický exkurz do oblastí péče o osoby se specifickými potřebami	127
11.2	Současná struktura výchovně-vzdělávacího systému osob se specifickými potřebami	127
11.2.1	Primární oblast.....	127
11.2.2	Sekundární oblast	128
11.2.3	Postsekundární/terciární oblast.....	130

11.3	Pojetí a realizace integrace a inkluze osob se specifickými potřebami	131
11.4	Vzdělávání odborníků zajišťujících péči o osoby se specifickými potřebami.....	132
11.5	Podíl neziskových organizací v péči o osoby se specifickými potřebami.....	133
11.5.1	Charakteristika neziskového sektoru	133
11.5.2	Struktura neziskového sektoru.....	133
11.5.3	Typologie neziskových organizací	133

tednou speciální pedagogiky PdP UP v Olomouci prezentovali předkvetanti pracovníci formy doktorátého studia oboru speciální pedagogika Výsledky svých výzkumných aktivit realizovaných v rámci prvního roku řešení projektu GACK – návrhem Harmonizace přístupů k osobám se specifickými potřebami v kontextu členské České republiky v Evropské unii (46549037, strana 37).

Referáty a prezentace všech účastníků konference se setkali s nadšavě zvlášť silným odhro-
ně veřejností, který by měl být zcela odpovídajícím předkládaným sborníkům.

Zřejmě v době informací exploze – jak ani jedna z aktuálně hojně užívajících šoků! Při pozitivní věro- jakéhokoli společenství či oboru jsou však informace posílou – byť lokálními – materiálu umožňující zisk kvalitativně odlišného, cennějšího a hodnotnějšího výtoku, a to poznání.

Snahou participujících doktorátů KSP PdP UP bylo s odborným vzhledem zpracovat poznání z desítek evropských států týkající se stavu, úrovně a trendů péče o osoby se specifickými

nutím negativně zatížených lidských vloh-
ných organů Evropské unie by mělo podpatník a harmonizovaně řešení stejně profesionality v Čes-
ké republice.

Ohledka sociálního, ekonomického a po-
ně lidského postavení spotřebitelů se specifickými potřebami není a zřejmě nikdy nebude
človák v jedné jednotlivých šoků! Tím
způsob je třeba podpořit tendence a aktivity tak,
které k problému přistupují kreativně ve smyslu
naši zlepšovat neohrožení výběru a volby optimál-
ních možných řešení. Navíc také lze za-
ručit i perspektivu. Skupina doktorátů KSP PdP
UP podléhá se na řešení výzkumného projektu
GACK Harmonizace přístupů k osobám se spe-
cifickými potřebami v kontextu členské České
republiky v Evropské unii k takto profilovaným
odborníkům nastří nebo k této kvalifikaci slibně
směřuje.

Vydání tohoto sborníku by podle znaného
podporovaní za odvedenou odbornou aktivitu
mělo být později povzbuzením pro uskutečnění
náležitých propozicních aktivit.

Alžběta Poutřichmádová, červenec 2006